

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL VARTOTOJAMS IR PASLAUGŲ GAVĖJAMS, IŠSKYRUS VARTOTOJUS, TEIKIAMOS PRIEIGOS PRIE VIEŠOJO RYŠIŲ TINKLO FIKSUOTOJE VIETOJE RINKŲ TYRIMO REZULTATŲ PASTABŲ VERTINIMO VIEŠASIS APATARIMAS

PROTOKOLAS

2015-06-29

Vilnius

Pastabų aptarimo posėdžio pirmininkas – Audrius Šniepis, l. e. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento Ekonominės analizės skyriaus vedėjo pareigas.

Pastabų aptarimo posėdžio sekretorė – Rita Liukaitytė, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento Ekonominės analizės skyriaus vyriausioji specialistė.

Dalyviai:

- Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT): Augutis Čėsna, Audrius Šniepis, Rolandas Brukštus, Kotryna Pūrienė, Neringa Bareišienė, Rita Liukaitytė.
- TEO LT, AB (toliau – TEO): Vida Gobienė, Darius Šttilis, Giedrius Markūnas.
- UAB „CSC TELECOM“ (toliau – CSC TELECOM): Vitalijus Agafonovas.
- AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – LRTC): Vita Brizendine.
- UAB „Init“: Donatas Jovarauskas.
- UAB „Bitė Lietuva“: Jolita Kurtinaitienė.
- AB „Lietuvos geležinkeliai“: Aurimas Judickas.

Pastabų viešasis aptarimas vyko 2015 m. birželio 29 d. RRT patalpose Algirdo g. 27A, Vilniuje.

1. Darbotvarkė:

RRT: Trumpai pristatė Vartotojams ir paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, teikiamos priegigos prie viešojo ryšių tinklo fiksuotoje vietoje rinkų (toliau – Rinkos) tyrimą, jo eigą nuo rinkos tyrimo pradžios iki viešosios konsultacijos pabaigos. Informavo, kad pastabos buvo gautos iš trijų ūkio subjektų: TEO, CSC TELECOM, LRTC, ir Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – Konkurencijos taryba). Paaiškino, kad toliau bus aptariamoms gautos pastabos ir pastabų aptarimo dalyviai gali papildomai pateikti pastabas. Paminėjo, kad viešojo aptarimo metu detaliam bus aptartos pastabos susijusios su: Rinkų apibrėžimu; pirmuoju trijų kriterijų testo kriterijumi: kliūtys, kurios trukdo pradėti veikti atitinkamoje rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje; antruoju trijų kriterijų testo kriterijumi: ar rinka pasižymi tokiais charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti įpareigojimus nurodytus Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (toliau – Įstatymas) 17 straipsnyje; konkurencijos vertinimu Paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, teikiamos priegigos prie viešojo ryšių tinklo fiksuotoje vietoje rinkoje (toliau – Priegigos paslaugų gavėjams rinka), įpareigojimų didelę įtaką turinčiam ūkio subjektui TEO nustatymu.

2. Pirmosios pastabų grupės aptarimas (Rinkų apibrėžimas):

RRT: Nurodė, kad CSC TELECOM nuomone Rinkų tyrime RRT naudojama formuluotė „*Todėl tik elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, suteikiantys fizinį prisijungimą prie viešojo ryšių tinklo, savo turima nuosava viešojo ryšių tinklo infrastruktūra gali sudaryti galimybę kitiems elektroninių ryšių paslaugų teikėjams teikti elektroninių ryšių paslaugas arba patys teikti atitinkamas elektroninių ryšių paslaugas.*“ yra klaidinanti, nes daugelis alternatyvių operatorių viešosioms fiksuotojo telefono ryšio paslaugoms teikti naudoja ne tik nuosavą viešojo ryšių tinklo infrastruktūrą, bet ir svetimą, kurios pagrindu suformuojamas prisijungimas prie savo tinklo. Pažymėjo, kad atliekant Rinkų tyrimą Rinkų tyrimo objektas buvo fizinis prisijungimas prie viešojo ryšių tinklo. Todėl tik nuosavą viešąjį ryšių tinklą turintys elektroninių ryšių paslaugų teikėjai gali sudaryti galimybę kitiems elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, neturintiems nuosavo viešojo ryšių tinklo, teikti elektroninių ryšių paslaugas. Dėl to atliekant Rinkų tyrimą užimamos Rinkų dalys ir Rinkų struktūra buvo vertinama atsižvelgiant į nuosavybės teise priklausančią viešojo ryšių tinklo infrastruktūrą, kuri naudojama Rinkų paslaugoms teikti.

TEO: Pažymėjo, kad nuo 2006 m. pasikeitė paslaugų teikimas. Šiomis dienomis galutiniai paslaugų gavėjai gali turėti Rinkų paslaugas iš vieno elektroninių ryšių paslaugų teikėjo, interneto prieigos paslaugas iš kito elektroninių ryšių paslaugų teikėjo, balso paslaugas iš trečio elektroninių ryšių paslaugų teikėjo. Todėl elektroninių ryšių paslaugos nėra teikiamos vien tik senomis technologijomis ir gaunamos tik iš vieno elektroninių ryšių paslaugų teikėjo. Atsižvelgiant į tai, Rinkose šiuo metu viskas yra pasikeitę.

RRT: Sutiko, kad situacija keičiasi, bet elektroninių ryšių paslaugoms teikti vis tiek turi būti suteikiamas fizinis prisijungimas prie viešojo ryšių tinklo.

TEO: Patikslino, kad suteikia, bet nebe tokią pačią prieigą, pavyzdžiui, galutinis paslaugų gavėjas turėdamas interneto prieigą gali naudotis internetu bei „Skype“ ir kitomis paslaugomis. Rinkų tyrime tiriamas senas metalinės vytos poros linijų tinklas, bet jis yra mažiau naudojamas. Tą parodo „Skype“, „Viber“ ir kiti globalūs paslaugų teikėjai, kuriems nereikia atskirų prieigų, nes dauguma galutinių paslaugų gavėjų turi interneto prieigą ir gali naudotis minėtomis paslaugomis.

RRT: Pažymėjo, kad „Skype“, „Viber“ paslaugos yra traktuojamos ne kaip prieigos prie viešojo ryšių tinklo paslaugos, o kaip balso paslaugos. Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio, ir tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams ir paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, teikiamų fiksuotoje vietoje, rinka (toliau – mažmeninė balso paslaugų rinka) buvo iširta 2013 m. Mažmeninėje balso paslaugų rinkoje buvo pripažinta, kad yra potenciali konkurencija. Tačiau norint naudotis interneto paslaugomis, reikės turėti fizinį prisijungimą prie viešojo ryšių tinklo. Todėl atliekant Rinkų tyrimą, laikoma, kad Rinkų paslaugoms teikti reikalingas fizinis prisijungimas prie viešojo ryšių tinklo. Atliekant Rinkų paslaugų pakeičiamumo analizę buvo vertinama, ar galima išplėsti Rinkų paslaugų apibrėžimą.

CSC TELECOM: Nurodė, kad teikiant Rinkų paslaugas, operatorius gali pagrindinį magistralinį kabelį nuomoti iš vieno tiekėjo, o paskutinę mylią teikti nuosavu viešuoju ryšių tinklu.

TEO: Pasitikslino, jei Rinkų tyrimo objektas yra fizinis prisijungimas prie viešojo ryšių tinklo, kodėl juo negali būti laikomas fizinis prisijungimas suteikiamas ne nuosavo viešojo ryšių tinklo infrastruktūra.

RRT: Nurodė, kad jeigu operatorius Rinkų paslaugas teiks naudojantis TEO teikiamomis didmeninėmis elektroninių ryšių paslaugomis, bus naudojama ne operatoriaus teikiančio Rinkų paslaugas viešojo ryšių tinklo infrastruktūra, o TEO nuosavybės teise priklausanči viešojo ryšių tinklo infrastruktūra.

TEO: Nurodė, kad tokiu atveju mažmeninės elektroninių ryšių rinkos požiūriu Rinkų paslaugos būtų teikiamos ne TEO, o kito operatoriaus. Pažymėjo, kad Rinkos yra labai pasikeitusios, nes daug yra kabelinės televizijos paslaugų teikėjų, kurie teikia interneto paslaugas, taip pat viešojo judriojo ryšio tinklo paslaugų teikėjai, kurie teikia elektroninių ryšių paslaugas, tiek vartotojams tiek paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus. Negalima susikoncentruoti tik į vieną senai

naudojamą Rinkų paslaugų teikimo būdą, nes šiai dienai yra daugybė alternatyvų, kurias reikėtų įtraukti į Rinkų tyrimą.

RRT: Patikslino, kad interneto prieigos ir kabelinės televizijos tinklo paslaugų teikėjai yra įtraukti į Rinkų tyrimą.

TEO: Nurodė, kad į Rinkų tyrimą turėtų būti įtraukti viešojo judriojo ryšio tinklo teikėjai, nes jie užkeitinėja viešojo fiksuotojo ryšio tinklu teikiamas paslaugas. Taip pat pažymėjo, kad šiuo metu yra pakeičiamumas tarp viešojo fiksuotojo ryšio tinklu ir viešojo judriojo ryšio tinklu teikiamų elektroninių ryšių paslaugų. Todėl galutiniai paslaugų gavėjai atsisako viešojo fiksuotojo ryšio tinklu teikiamų elektroninių ryšių paslaugų ir pradeda naudotis viešojo judriojo ryšio tinklu teikiamomis elektroninių ryšių paslaugomis.

RRT: Paminėjo TEO pastabas dėl Rinkų tyrime pateiktos respondentų nuomonės, kad: Vartotojams teikiamos prieigos prie viešojo ryšių tinklo fiksuotoje vietoje paslaugos (toliau – Prieigos vartotojams paslaugos) gali būti pakeičiamos vartotojams teikiamos prieigos prie viešojo judriojo ryšio tinklo (toliau – Judriojo ryšio prieiga vartotojams) paslaugomis; viešojo judriojo ryšio tinklo operatoriai teikia paslaugas, kurios pilnavertiškai konkuruoja su paprastomis viešosiomis fiksuotojo ryšio tinklo linijomis bei teikia sudėtingus kompleksinius sprendimus VoIP (angl. *Voice over Internet Protocol*). RRT paaiškino, kad atlikus Rinkų tyrimą, buvo nustatyta, kad nėra pakeičiamumo tarp Prieigos vartotojams paslaugų ir Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugų. Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugos užtikrina mobilumo galimybę, o Prieigos vartotojams paslaugos – ne. Taip pat patikslino, kad TEO nurodytas pavyzdys UAB „TELE2“ ir šio operatoriaus teikiami sprendimai yra labiau susiję su balso paslaugų teikimu, o ne Rinkų paslaugomis.

LRTC: Pažymėjo, kad viešuoju fiksuotojo ryšio tinklu teikiamos paslaugos ir viešuoju judriojo ryšio tinklu teikiamos paslaugos vis tik yra atskiros rinkos ir jų negalima apibrėžti kaip vienos rinkos. Patikslino, kad šiuo metu vis dar yra vartotojų, kurie turi Vartotojams teikiamos prieigos paslaugas ir Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugą. Todėl iškyla klausimas, jei šios paslaugos tikrai yra pakeičiamos, kam vartotojui reikėtų turėti dvi tokias pačias paslaugas.

3. Antrosios pastabų grupės aptarimas (pirmasis trijų kriterijų testo kriterijus: kliūtys, kurios trukdo pradėti veikti atitinkamoje rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje)

RRT: Nurodė, kad CSC TELECOM pateikė informaciją apie TEO draudimą perparduoti TEO teikiamas mažmenines elektroninių ryšių paslaugas. Taip pat patikslino, kad TEO buvo pateikusi pastabą, kad TEO teikiamos mažmeninės elektroninių ryšių paslaugos negali būti perparduodamos, nes tuomet RRT vykdomas *ex-ante* reguliavimas didmeninių elektroninių ryšių paslaugų atžvilgiu, nebeužtikrintų numatytų reguliavimo tikslų. RRT pažymėjo, kad nereglamentuoja TEO teikiamų mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų perpardavimo operatoriams, besiverčiantiems elektroninių ryšių veikla, tačiau pažymi, kad mažmeninės elektroninių ryšių paslaugos yra skirtos galutiniams paslaugų gavėjams. Patikslino, kad norint teikti Prieigos vartotojams paslaugas ar Paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, teikiamos prieigos prie viešojo ryšių tinklo fiksuotoje vietoje paslaugas (toliau – Prieigos paslaugų gavėjams paslaugos), operatoriai gali naudotis TEO teikiamomis didmeninėmis elektroninių ryšių paslaugomis ir jų pagrindu teikti mažmenines elektroninių ryšių paslaugas.

CSC TELECOM: Patikslino, kad TEO teikiamos mažmeninių elektroninių ryšių paslaugos kainų atžvilgiu yra palankesnės perpardavimui nei mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų teikimas, pasinaudojant TEO teikiamomis didmeninių elektroninių ryšių paslaugomis.

RRT: Paminėjo TEO pastabą, kad šiuo metu patekimui į Rinkas nereikia didelių pradinių investicijų, nes egzistuoja daug naujų technologijų, kurios leidžia minimaliais kaštais pradėti teikti Rinkų paslaugas. Taip pat nauji Rinkų dalyviai jau dabar teikia Rinkų paslaugas naudodami interneto prieigą. Papildė, kad TEO nuomone, TEO teikiamos didmeninės elektroninių ryšių paslaugos mažina įėjimo į Rinkas barjerus, tačiau pačios Rinkos traukiasi, o tai rodo jų

nepatrauklumą investicijoms. RRT paaiškino, kad šio Rinkų tyrimo objektas yra nuosava viešojo ryšių tinklo infrastruktūra suteikiamas fizinis prisijungimas prie viešojo ryšių tinklo fiksuotoje vietoje (toliau – Prieigos tinklas). Pažymėjo, kad atliekant Rinkų tyrimą buvo vertinama, kiek visiškai naujam elektroninių ryšių paslaugų teikėjui, norinčiam įeiti į Rinkas, kainuotų sukurti nuosavą Prieigos tinklą. Taip pat buvo vertinama ar Prieigos vartotojams paslaugas pradėtų teikti Prieigos paslaugų gavėjams paslaugų teikėjai ir atvirkščiai, bei interneto prieigos ir kabelinės televizijos paslaugų teikėjų galimybės įeiti į Rinkas. Nurodė, kad įvertinus visas patekimo į Rinkas galimybes, buvo nustatyta, kad per trumpą laiką be didelių investicijų kiti alternatyvūs operatoriai negalėtų konkuruoti su Rinkose veiklą vykdančiu TEO. Pažymėjo, kad TEO teikiamos didmeninės elektroninių ryšių paslaugos mažina, tačiau nepanaikina įėjimo į Rinkas barjerų. Papildė, kad respondentų nuomone, TEO teikiamų didmeninių elektroninių ryšių paslaugų kainos yra per didelės, o atsižvelgiant į RRT turimus duomenis, Didmeninės vietinės linijos paslaugos pradėtos pirkti tik tuomet, kai 2013 m. Didmeninės vietinės linijos vienkartinis užmokestis už sistemų praplėtimą buvo sumažintas 92,3 proc.

TEO: Nurodė, kad Didmeninės vietinės linijos paslaugos buvo pradėtos pirkti ne dėl kainų sumažinimo.

RRT: Patikslino, kad atliekant Rinkų tyrimą buvo vertinama reali Rinkų struktūra ir potencialiai galima Rinkų struktūra. Pažymėjo, kad 2014 m. III ketv. pabaigoje, visų, išskyrus TEO, Prieigos vartotojams paslaugų teikėjų bendrai galimas suteikti Prieigos vartotojams paslaugų skaičius, matuojant turimomis viešojo fiksuotojo ryšio tinklų linijomis, tesudarė 38,1 proc. TEO turimų pajėgumų suteikti Prieigos vartotojams paslaugas. Analogiškai visų, išskyrus TEO, Prieigos paslaugų gavėjams paslaugų teikėjų bendrai galimas suteikti Prieigos paslaugų gavėjams paslaugų skaičius, matuojant turimomis viešojo fiksuotojo ryšio tinklų linijomis, tesudarė 13,3 proc. TEO turimų pajėgumų suteikti Prieigos paslaugų gavėjams paslaugas.

TEO: Nurodė, kad vertinamos visos turimos viešojo ryšių tinklo linijos, tarp jų ir metalinės vytos poros linijos, kurių kiti operatoriai neturi ir nediegia, todėl jų turimas viešojo ryšių tinklo linijų skaičius yra ženkliai didesnis.

LRTC: Pastebėjo, kad jų turimomis žiniomis, TEO tam tikruose regionuose ir dabar vis dar tiesia metalinės vytos poros linijas.

4. Trečiosios pastabų grupės aptarimas (antruoju trijų kriterijų testo kriterijumi: ar rinka pasižymi tokiais charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti įpareigojimus nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje)

RRT: RRT paaiškino, kad kainų mažėjimą paprastai sąlygoja auganti konkurencija. Tačiau Prieigos vartotojams ir Prieigos paslaugų gavėjams paslaugų kainų mažėjimas nėra pakankamas įrodymas, kad konkurencija nagrinėjamose rinkose efektyvi ir tvari. Pažymėjo, kad nors Rinkos, matuojant suteiktomis Prieigos vartotojams ir Prieigos paslaugų gavėjams paslaugomis, traukiasi, tačiau TEO užimamos Rinkų dalys vis dar išlieka didelės. Todėl atsižvelgiant į TEO užimamas Rinkų dalis, bendrovės vertikalią integraciją, nesant reguliavimo, TEO turėtų galimybes eliminuoti iš Rinkų kitus operatorius.

RRT: Pristatė TEO pastabas: Prieigos vartotojams rinkai nuo 2006 m. sausio 1 d. iki 2014 m. III ketv. pabaigos (toliau – Tiriamasis laikotarpis) susitraukus 30,5 proc., tokių paslaugų poreikis vartotojų požiūriu niekur nedingo; TEO siūlo įvertinti Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugų augimą bei Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugų teikėjų ketinimus su IP (angl. *Internet Protocol*) telefonijos sprendimais visiškai „užkeisti“ esamas viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas. RRT pažymėjo, kad vadovaujantis RRT turimais duomenimis (kurie pateikti Rinkų tyrime) viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų abonentų skaičius nuo 2006 m. IV ketv. pabaigos iki 2014 m. III ketv. pabaigos sumažėjo 5,2 proc. arba 243,7 tūkst. abonentų. Todėl teigti, kad

Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugų skaičius auga dėl besitraukiančios Prieigos vartotojams rinkos negalima.

TEO: Pažymėjo, kad Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugų skaičius mažėja dėl mažėjančio viešojo judriojo ryšio tinklo paslaugomis besinaudojančių išankstinio mokėjimo kortelių skaičiaus.

RRT: Nurodė, kad TEO nesutinka su RRT pateikta informacija, kad TEO turi geresnes sąlygas reaguoti į konkurentų veiksmus. TEO paslaugų teikimas susijęs su daugelio įpareigojimų vykdymu, kas apsunkina greitą ir efektyvų reagavimą į Rinkose esančių konkurentų veiksmus. RRT patikslino, kad TEO taikomi įpareigojimai susiję su elektroninių ryšių paslaugų teikimu nėra sunkinanti aplinkybė greitai ir efektyviai reaguoti į Rinkose vykdomus konkurentų veiksmus. Priešingai, TEO dėl patiriamos masto ir įvairovės ekonomijos, generuojamų pinigų srautų, turi savų pranašumų prieš kitus operatorius. Pažymėjo, kad Tarnyba, atlikdama Rinkų tyrimą, atsižvelgė į Rinkose patiriamą potencialią konkurenciją iš Judriojo ryšio prieigos vartotojams paslaugų bei paslaugų gavėjams teikiamos prieigos prie viešojo judriojo ryšio tinklo (toliau – Judriojo ryšio prieiga paslaugų gavėjams) paslaugų teikėjų ir atitinkamai siūlo panaikinti kainų kontrolės įpareigojimus mažmeninėms elektroninių ryšių paslaugoms, kas leistų TEO lanksčiau reaguoti į konkurentų veiksmus Rinkose ir kartu sudarytų lygiavertes galimybes kitiems Rinkų dalyviams konkuruoti su TEO.

RRT: Pristatė pastabą, kad TEO nuomone, išaugęs Prieigos vartotojams rinkos dalyvių skaičius (nuo 9 operatorių 2005 m. pabaigoje iki 18 operatorių 2014 m. III ketv. pabaigoje) yra svarbus argumentas, kuris parodo, kad konkurencija Prieigos vartotojams rinkoje kaip tik yra efektyvi. RRT pažymėjo, kad Tiriamuoju laikotarpiu Prieigos vartotojams rinkos dalyvių skaičiui išaugus dvigubai, TEO užimama Prieigos vartotojams rinkos dalis nuo 2006 m. sumažėjo tik 2,9 proc. ir 2014 m. III ketv. pabaigoje siekė 96,9 proc. Todėl vien tik Prieigos vartotojams rinkos dalyvių skaičiaus kitimas neparodo realios situacijos Rinkose.

RRT: Pristatė TEO pastabą, kad bendrovės nuomone, operatoriai nėra suinteresuoti Didmeninės vietinės linijos paslaugų pirkimu, kadangi turi savo tinklus. Be to daugelis galutinių paslaugų gavėjų turi interneto prieigos paslaugas ir jomis IP telefonijos teikėjai gali teikti savo paslaugas. RRT patikslino, kad palyginus TEO pateiktus duomenis, nuo 24 suteiktų Didmeninės vietinės linijos paslaugų 2014 m. III ketv. pabaigoje, šių suteiktų paslaugų skaičius išaugo iki 363 vnt. 2015 m. II ketv. pabaigoje. Tai tik įrodo, kad šios paslaugos yra reikalingos operatoriams ir būtina užtikrinti tolimesnį šių paslaugų teikimo reguliavimą.

RRT: Patikslino, kad CSC TELECOM nuomone, yra ribotos galimybės naudotis TEO teikiamomis didmeninėmis elektroninių ryšių paslaugomis dėl ilgo šių paslaugų suteikimo termino bei šioms paslaugoms taikomų didelių techninių galimybių (toliau – TG) tyrimo mokesčių, kurių iš vis galėtų nebūti. Pažymėjo, kad TEO nurodė atliekanti Didmeninės vietinės linijos paslaugų techninių galimybių tyrimą dažniausiai per 1 darbo dieną. Patikslino, kad vadovaujantis viešai skelbiamomis Didmeninės vietinės linijos paslaugų teikimo sutartimis, kuriose nurodoma, kad TG tyrimas ir atsakymas į TG tyrimo paklausimą operatoriui pateikiamas per 5 darbo dienas, taip pat TEO Didmeninės vietinės linijos paslaugas įrengia per 5 darbo dienas nuo teigiamų TG suteikti paslaugą pateikimo dienos. Maksimalus Didmeninės vietinės linijos paslaugos suteikimo laikotarpis, esant teigiamoms TG, yra 10 darbo dienų. Taip pat atsižvelgiant į Rinkų tyrime pateiktą informaciją, kad galutiniai paslaugų gavėjai yra jautrūs laikotarpiui per kurį gali būti suteikiamos paslaugos, nurodo, kad Didmeninės vietinės linijos paslaugų suteikimo terminai gali turėti įtakos šių teikiamų paslaugų patrauklumui. Todėl siekiant, kad Didmeninės vietinės linijos paslaugos būtų teikiamos nediskriminaciniais pagrindais, TEO siūloma palikti nediskriminavimo įpareigojimą. Papildomai nurodė, kad Tiriamuoju laikotarpiu TEO buvo nustačiusi 2,87 Eur (be PVM) užmokesį už Didmeninės vietinės linijos TG tyrimo atlikimą. Atkreipė dėmesį, kad naujame standartiniame pasiūlyme dėl Didmeninės vietinės linijos paslaugų teikimo, kuris įsigalios 2015 m. liepos 1 d. TEO nebetaikys TG tyrimo užmokesčio.

5. Ketvirtosios pastabų grupės aptarimas (konkurencijos vertinimas Prieigos paslaugų gavėjams rinkoje)

RRT: Informavo, kad CSC TELECOM operatorius pasiūlė peržvelgti RRT atliktą Prieigos paslaugų gavėjams rinkos dalių vertinimą, nes galėjo suklysti ir skaičiuodama įtraukti Prieigos paslaugų gavėjams paslaugas teiktas ne nuosavybes teise priklausančiu Prieigos tinklu. Pažymėjo, kad RRT patikrino turimą informaciją ir nurodė, kad Prieigos paslaugų gavėjams rinkos dalys apskaičiuotos teisingai, įtraukiant tik tas Prieigos paslaugų gavėjams paslaugas, kurios buvo teiktos naudojant nuosavą Prieigos tinklą.

6. Penktosios pastabų grupės aptarimas (įpareigojimų didelę įtaką turinčiam ūkio subjektui TEO nustatymas)

RRT: Pasitiksino, ar LRTC galėtų detaliau paaiškinti savo pateiktą pastabą dėl informacijos pateikimo didelę įtaką Rinkose turinčio ūkio subjekto teikiamų standartinių pasiūlymų.

LRTC: Paaiškino, kad viešajame pastabų aptarime nedalyvauja asmuo, kuris galėtų tai detaliau paaiškinti.

RRT: Nurodė, kad buvo gautos pastabos iš Konkurencijos tarybos, kuriose siūlo atsižvelgti į tai, kad konkurencijos problemos Rinkose iš esmės sutampa su problemomis, nustatytomis atliekant 2006 m. Rinkų tyrimą, todėl kyla abejonių, ar Rinkų tyrimo projekte pateikti duomenys ir jų vertinimai sudaro pakankamą pagrindą panaikinti kainų kontrolės įpareigojimą Rinkose ir ar kiti siūlomi nustatyti įpareigojimai Prieigos vartotojams ir Prieigos paslaugų gavėjams paslaugų bei Didmeninės vietinės linijos paslaugų atžvilgiu, būtų pakankami išspręsti konkurencijos problemas, nurodytas Rinkų tyrime. Patiksino, kad atsižvelgiant į potencialią konkurenciją iš viešuoju judriojo ryšio tinklu paslaugas teikiančių operatorių bei Rinkose esančias problemas, siūlomas panaikinti Prieigos vartotojams ir Prieigos paslaugų gavėjams paslaugų atžvilgiu taikytas kainų kontrolės įpareigojimas, nesudarys problemų konkurencijos sąlygoms Rinkose užtikrinti iki sekančio Rinkų tyrimo. Pažymėjo, kad Didmeninės vietinės linijos atžvilgiu taikomi įpareigojimai esamiems ir potencialiems Rinkų dalyviams sudarys vienodas sąlygas Rinkose konkuruoti su TEO.

RRT: Nurodė, kad CSC TELECOM nuomone, TEO nustatyti įpareigojimai nėra pakankami siekiant užkirsti kelią pasinaudoti nepagrįstai aukštų kainų (angl. *excessive prices*) ir kryžminio subsidijavimo, kainų diskriminavimo, grobuoniškų kainų (angl. *predatory pricing*) taikymo galimybėmis Rinkose. Patiksino, kad kaip ir buvo minėta anksčiau, TEO nustatyti ir naujai siūlomi nustatyti įpareigojimai neleis diskriminuoti kitų Rinkų dalyvių, taikyti pernelyg didelių didmeninių kainų bei nepagrįstai sumažinti mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų kainų.

CSC TELECOM: Pažymėjo, kad įpareigojimai nėra efektyvūs. TEO siūlo įvairias nuolaidas didmeninėms elektroninių ryšių paslaugoms, tačiau jos nėra ilgalaikės. Todėl sumažėjus didmeninių elektroninių ryšių paslaugų kainoms operatoriai turėtų nesuplanuotų papildomų išlaidų.

LRTC: Pasitiksino, iš kur galima būtų žinoti, kada ir kuriam laikui TEO planuoja taikyti nuolaidas teikiamoms didmeninių elektroninių ryšių paslaugoms.

TEO: Paaiškino, kad taikomų nuolaidų didmeninėms elektroninių ryšių paslaugoms galiojimo terminai yra pateikti viešai prieinamoje TEO svetainėje. Nuolaidos taikomos didmeninėms elektroninių ryšių paslaugoms, nes tokiu būdu siekiama išvengti kainų spaudimo (angl. *margin squeeze*).

RRT: Nurodė, kad CSC TELECOM siūlo išskaidyti TEO į dvi atskiras įmones, kurių viena teiktų mažmenines elektroninių ryšių paslaugas, o kita didmenines elektroninių ryšių paslaugas. Patiksino, kad funkcinio atskyrimo priemonė yra kraštutinė priemonė, kurią tikslinga naudoti tuomet, kai kitos priemonės yra neefektyvios. RRT nurodo, kad šiuo metu galiojantys įpareigojimai ir iš naujo nustatomi įpareigojimai yra pakankamos priemonės užtikrinti skaidrų Didmeninės

vietinės linijos paslaugų teikimą ir sudaryti sąlygas nediskriminaciniais pagrindais naudotis savo turima infrastruktūra visiems to pageidaujantiems operatoriams.

TEO: Pasiūlė, kad RRT paliktų taikomus įpareigojimus Didmeninės vietinės linijos paslaugų atžvilgiu, tačiau panaikintų įpareigojimus taikomus Prieigos vartotojams ir Prieigos paslaugų gavėjams paslaugų atžvilgiu. Priminė, kad mažmeninėje balso paslaugų rinkoje nuėmus įpareigojimus niekas nepasikeitė. Pasitikslino kitų operatorių nuomonės, ar mažmeninėje balso paslaugų rinkoje įvyko pokyčių.

CSC TELECOM: Paminėjo, kad pasikeitė kainos mažmeninėje balso paslaugų rinkoje. TEO pradėjo taikyti planus, kurie apima prieigą ir tam tikrą pokalbių trukmę.

7. Kiti klausimai

LRTC: Pasitikslino, kaip RRT reaguoja į TEO taikomas didmeninių elektroninių ryšių paslaugoms nuolaidas iki 40 proc., kai šių paslaugų kainos turėtų būti pagrįstos sąnaudomis.

TEO: Paaiškino, kad TEO teikiamų elektroninių ryšių paslaugų kainos yra prižiūrimos ne tik RRT bet ir Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos, todėl TEO taikant nuolaidas mažmeninėms elektroninių ryšių paslaugoms turi taikyti atitinkamas nuolaidas ir teikiamoms didmeninėms elektroninių ryšių paslaugoms.

TEO: Paklausė nuo kada aptariamasis Rinkų tyrimo projektas įsigalios.

RRT: Nurodė, kad po Rinkų tyrimo rezultatų viešojo aptarimo dokumentų projektai bus teikiami Europos Komisijai (toliau – EK). Tai padaryti planuojama 2015 m. birželio 30 d. – liepos 4 d. laikotarpiu. EK išvadoms dėl rinkos tyrimo projekto pateikti turi 1 mėnesį. Informavo, kad 2015 m. rugpjūčio mėn. pradžioje numatoma gauti EK išvadas dėl Rinkų tyrimo rezultatų. EK neturint rimtų abejonių dėl Rinkų tyrimo projekto, projektas turėtų įsigaliooti 2015 m. rugpjūčio mėn. viduryje.

RRT: Padėkojo susirinkusiems dalyviams už išsakytas nuomones.

Viešojo aptarimo pirmininkas

Audrius Šniepis

Viešojo aptarimo sekretorė

Rita Liuokaitytė